ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 12ης Οκτωβρίου 1995 *

Στην υπόθεση C-104/94,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Tribunale civile e penale di Ravenna (Ιταλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Cereol Italia Srl

και

Azienda agricola Castello Sas,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΟΚ) 1491/85 του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 1985, για την πρόβλεψη ειδικών μέτρων για τους σπόρους σόγιας (ΕΕ L 151, σ. 15), του κανονισμού (ΕΟΚ) 2194/85 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1985, για τη θέσπιση γενικών κανόνων που αφορούν ειδικά μέτρα για τους σπόρους σόγιας (ΕΕ L 204, σ. 1), και του κανονισμού (ΕΟΚ) 2537/89 της Επιτροπής, της 8ης Αυγούστου 1989, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής ειδικών μέτρων για τους σπόρους σόγιας (ΕΕ L 245, σ. 8), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 150/90 της Επιτροπής, της 19ης Ιανουαρίου 1990 (ΕΕ L 18, σ. 10),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους D. A. O. Edward, πρόεδρο τμήματος, J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann (εισηγητή), P. Jann και L. Sevón, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. O. Lenz
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η εταιρία Cereol Italia, εκπροσωπουμένη από τον Roberto Ridolfi, δικηγόρο Ραβέννας,

— η εταιρία Azienda agricola Castello, εκπροσωπουμένη από τον Fausto Capelli, δικηγόρο Μιλάνου,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τον Eugenio de March, νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από τον Alexandre Carnelutti, δικηγόρο Παρισιού,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της εταιρίας Azienda agricola Castello και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 15ης Ιουνίου 1995,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 13ης Ιουλίου 1995,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 3ης Μαρτίου 1994, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Μαρτίου 1994, το Tribunale civile e penale di Ravenna υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, επτά προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του κανονισμού (ΕΟΚ) 1491/85 του Συμβουλίου, της 23ης Μαΐου 1985, για την πρόβλεψη ειδικών μέτρων για τους σπόρους σόγιας (ΕΕ L 151, σ. 15, στο εξής: κανονισμός 1491/85), του κανονισμού (ΕΟΚ) 2194/85 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1985, για τη θέσπιση γενικών κανόνων που αφορούν ειδικά μέτρα για τους σπόρους σόγιας (ΕΕ L 204, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 2194/85), και του κανονισμού (ΕΟΚ) 2537/89 της Επιτροπής, της 8ης Αυγούστου 1989, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής ειδικών μέτρων για τους σπόρους σόγιας (ΕΕ L 245, σ. 8, στο εξής: κανονισμός 2537/89), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 150/90 της Επιτροπής, της 19ης Ιανουαρίου 1990 (ΕΕ L 18, σ. 10, στο εξής: κανονισμός 150/90).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Cereol Italia Srl (στο εξής: Cereol), μεταποιήτριας σόγιας, και της Azienda agricola Castello Sas (στο εξής: Castello), παραγωγού σπόρων σόγιας, σχετικά με την πληρωμή ποσού 112 509 187 ιταλικών λιρών (LIT), το οποίο καταβλήθηκε ως κοινοτική ενίσχυση στη Cereol και του οποίου την επιστροφή ζητεί από την εν λόγω εταιρία ο Azienda di Stato per gli interventi nel mercato agricolo (ιταλικός οργανισμός παρεμβάσεως, στο εξής: AIMA).

3 Με τον κανονισμό 1491/85 θεσπίστηκε ένα σύστημα ενισχύσεως για την παραγωγή σπόρων σόγιας εντός της Κοινότητας, το οποίο χαρακτηρίζεται ως σύστημα ενισχύσεως «του πρώτου αγοραστή». Στο πλαίσιο του συστήματος αυτού, ενίσχυση, ίση προς τη διαφορά μεταξύ της τιμής στόχου που καθορίζει η Κοινότητα και της τιμής της διεθνούς αγοράς, χορηγείται σε κάθε πρόσωπο που έχει συνάψει σύμβαση, καλουμένη «σύμβαση περί καλλιεργείας», η οποία προβλέπει την καταβολή στον παραγωγό τιμής τουλάχιστον ίσης προς την καθορισθείσα από την Κοινότητα ελαχίστη τίμη (άρθρο 2).

4 Τα στοιχεία που πρέπει υποχρεωτικώς να περιλαμβάνονται στη σύμβαση περί καλλιεργείας καθορίζονται από το άρθρο 6, παράγραφος 2, του κανονισμού 2537/89. Κατά τη διάταξη αυτή, θεσπισθείσα δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 8, του κανονισμού 1491/85, πρέπει να περιλαμβάνονται:

«(...)

ε) η οριστική ένδειξη των εκτάσεων που έχουν σπαρθεί εκφρασμένη σε εκτάρια και σε άρια·

στ) οι απαραίτητες ενδείξεις σχετικά με τον προσδιορισμό των εν λόγω εκτάσεων.

(...)

ζ) η ένδειξη των αποδόσεων που έχει ο παραγωγός από την προηγούμενη συγκομιδή·

(...)»

5 Η παράγραφος 3 του ιδίου άρθρου, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 150/90, προσθέτει:

«Μετά την υπογραφή της σύμβασης οι εκτάσεις που υποδεικνύονται σύμφωνα με τα στοιχεία ε' και στ' της παραγράφου 2 δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τον παραγωγό για άλλη καλλιέργεια εκτός από την καλλιέργεια σόγιας, εκτός από περίπτωση ανωτέρας βίας.

Κατά συνέπεια για κάθε μεταβολή που θα μπορούσε να επέλθει μετά την υπογραφή της σύμβασης αλλά πριν από την κατάθεσή της στον αρμόδιο οργανισμό, όσον αφορά τον προορισμό των εκτάσεων που έχουν δηλωθεί, πρέπει να γίνεται τροποποίηση στη σύμβαση που να διορθώνει αυτές τις εκτάσεις και να προσδιορίζει την αιτία της τροποποίησης.

Εξάλλου οποιαδήποτε μεταβολή, που θα μπορούσε να επέλθει κατά την περίοδο των τριών μηνών πριν από την ημερομηνία που προβλέπεται για την έναρξη της συγκομιδής των σπόρων σόγιας για τους οποίους έγινε η σύμβαση, όσον αφορά τον προορισμό του συνόλου ή μέρους των εκτάσεων που έχουν δηλωθεί, πρέπει να κοινοποιείται από τον παραγωγό στον αρμόδιο οργανισμό, στον οργανισμό που έχει αναλάβει τον έλεγχο και στον πρώτο αγοραστή, κάθε φορά που η μεταβολή είναι μεγαλύτερη από το 10 % της έκτασης που δηλώνεται και μεγαλύτερη από ένα εκτάριο. Αυτή η κοινοποίηση πρέπει να γίνεται γραπτώς σε προθεσμία οκτώ εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία κατά την οποία επήλθε η μεταβολή.»

6 Το άρθρο 29 α, το οποίο προστέθηκε στον κανονισμό 2537/89 με τον κανονισμό 150/90, ορίζει:

«Στην περίπτωση κατά την οποία κατά τη διενέργεια ελέγχου ή επαλήθευσης αποκαλύπτεται παρατυπία, εφαρμόζονται οι ακόλουθες διατάξεις, με την επιφύλαξη των άλλων μέτρων που, κατά περίπτωση, εφαρμόζονται:

1) Παρατυπία η οποία προκύπτει από ψευδή δήλωση που έγινε εν γνώσει ή οφείλεται σε σοβαρή αμέλεια του παραγωγού, κατά τη σύναψη της σύμβασης που αναφέρεται στο άρθρο 6 ή κατά την εκτέλεσή της, ιδίως όσον αφορά την ακρίβεια των στοιχείων του άρθρου 6, παράγραφος 2, και την τήρηση της παραγράφου 3 του εν λόγω άρθρου, καθιστά τη σύμβαση άκυρη έναντι του παρόντος κανονισμού και συνεπάγεται τη μη παροχή ενίσχυσης στους σπόρους που παράγονται στο πλαίσιο της ίδιας αυτής της σύμβασης και τον αποκλεισμό του παραγωγού από το ευεργέτημα των δια-

τάξεων του παρόντος κανονισμού κατά τη διάρκεια της επόμενης περιόδου εμπορίας.

(...)

4) Οι κυρώσεις που αναφέρονται στον παρόντα κανονισμό, (...), προσδιορίζονται με βάση τη φύση και τη σοβαρότητα της παράλειψης και στο βαθμό που απαιτείται για την καλή λειτουργία του εν λόγω μηχανισμού.»

7 Στις 27 Μαΐου 1991, η Cereol και η Castello συνήψαν σύμβαση περί καλλιεργείας για την περίοδο εμπορίας 1991/92, η οποία προέβλεπε ότι 93 εκτάρια και 22 άρια θα σπαρθούν με σπόρους σόγιας.

8 Στις 7 Οκτωβρίου 1991, η Επιθεώρηση Γεωργίας του Trévise πραγματοποίησε έλεγχο και διαπίστωσε ότι μόνον 77 εκτάρια είχαν καλλιεργηθεί.

9 Ο AIMA έκρινε ότι η εν λόγω μείωση των σπαρμένων εκτάσεων, στο μέτρο που δεν του είχε κοινοποιηθεί, συνιστούσε παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 3, του τροποποιηθέντος κανονισμού 2537/89. Στηριζόμενος στο άρθρο 29 α του ιδίου κανονισμού, ακύρωσε κατόπιν αυτού τη σύμβαση περί καλλιεργείας, δήλωσε ότι οι παραχθέντες στο πλαίσιο της συμβάσεως αυτής σπόροι δεν μπορούν να τύχουν ενισχύσεως και απέκλεισε την Castello του ευεργετήματος της ενισχύσεως για την επομένη περίοδο εμπορίας. Κατά συνέπεια, διέταξε τη Cereol να επιστρέψει την ενίσχυση που της είχε καταβληθεί.

10 Κατόπιν αυτού, η Cereol στράφηκε κατά της Castello και ζήτησε από το Tribunale civile e penale di Ravenna να την υποχρεώσει να της καταβάλει ποσό ίσο προς το ποσό της ενισχύσεως που αυτή είχε την υποχρέωση να επιστρέψει.

11 Ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, η Castello υποστήριξε ότι η κύρωση, της οποίας θύμα υπήρξε η Cereol, ήταν παράνομη. Ισχυρίστηκε ότι το άρθρο 29 α του τροποποιηθέντος κανονισμού 2537/89 έπασχε ακυρότητα και ότι, εν πάση περιπτώσει, δεν είχε εφαρμογή εν προκειμένω διότι, αντίθετα προς τους ισχυρισμούς του ΑΙΜΑ, αυτή δεν είχε παραβεί την κοινοτική κανονιστική ρύθμιση.

12 Κατόπιν αυτού, το εθνικό δικαστήριο διερωτήθηκε σχετικά με το κύρος και το περιεχόμενο της εφαρμοστέας κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως και υπέβαλε, κατά συνέπεια, τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Συνίστατο ο σκοπός των κανονισμών (ΕΟΚ) 1491/85 και 2194/85 του Συμβουλίου (λαμβάνοντας υπόψη, ιδίως, την όγδοη αιτιολογική σκέψη, το άρθρο 2 και το άρθρο 5, παράγραφος 1, του τελευταίου αυτού κανονισμού) για το χρονικό διάστημα μέχρι το τέλος της περιόδου εμπορίας 1992/93 (ήτοι πριν από την έκδοση των κανονισμών (ΕΟΚ) 3766/91 και 1765/92 του Συμβουλίου) στην καταβολή ενισχύσεως για την παραγωγή σόγιας αποκλειστικά στο κοινοτικό έδαφος, υπολογιζομένης της ενισχύσεως σε συνάρτηση με την πράγματι παραχθείσα ποσότητα, γεγονός λόγω του οποίου η κύρια υποχρέωση του ενδιαφερομένου για την είσπραξη της ενισχύσεως παραγωγού έγκειται στην καλλιέργεια της σόγιας στο έδαφος ενός από τα κράτη μέλη;

2) Αποτελεί η υποχρέωση κοινοποιήσεως, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2537/89 της Επιτροπής, ένα από τα μέσα για τον προσδιορισμό της κοινοτικής προελεύσεως του προϊόντος και, υπό την έννοια αυτή, πρέπει να θεωρείται, ενόψει της κοινοτικής νομολογίας, ως δευτερεύουσα υποχρέωση σε σχέση με την αναφερομένη στο ερώτημα 1 κύρια υποχρέωση;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στα δύο πρώτα ερωτήματα, υπερέβη η Επιτροπή, θεσπίζοντας το άρθρο 29 α του κανονισμού (ΕΟΚ) 2537/89 το οποίο προστέθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 150/90 (όπου προβλέπονται βαριές κυρώσεις σε περίπτωση αμέλειας του παραγωγού κατά την εκτέλεση της συμβάσεως, ειδικότερα όσον αφορά την τήρηση του άρθρου 6,

παράγραφος 3), τα όρια της εξουσίας που της ανέθεσε το Συμβούλιο με το άρθρο 2, παράγραφος 8, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1491/85, προβλέποντας ως κύρωση για την αθέτηση μιας από τις δευτερεύουσες υποχρεώσεις την απώλεια του δικαιώματος που απορρέει από την εκπλήρωση της κυρίας υποχρεώσεως, και ενήργησε με τον τρόπο αυτό κατά κατάχρηση εξουσίας;

4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο τρίτο ερώτημα, αποτελεί το άρθρο 29 α του κανονισμού (ΕΟΚ) 2537/89 της Επιτροπής, προβλέποντας για κάθε περίπτωση βαριάς αμέλειας εκ μέρους του παραγωγού κατά την εκτέλεση της συμβάσεως (ειδικότερα όσον αφορά την τήρηση του άρθρου 6, παράγραφος 3) τόσο την κύρωση που συνίσταται στην ακύρωση της συμβάσεως, όσο και την κύρωση που συνίσταται στο να μη ληφθούν υπόψη για τη χορήγηση της ενισχύσεως οι σπόροι που παρήχθησαν στο πλαίσιο της συμβάσεως αυτής, καθώς και στο να αποκλεισθεί ο παραγωγός από το ευεργέτημα της ενισχύσεως καθ' όλη την επόμενη περίοδο εμπορίας, παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, όπως αυτή ερμηνεύεται από το Δικαστήριο;

5) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο τέταρτο ερώτημα, πρέπει να νοείται ως "μεταβολή του προορισμού των υποδεικνυομένων στη σύμβαση εκτάσεων", κατά την έννοια του άρθρου 6, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2537/89 της Επιτροπής, μόνον η περίπτωση χρησιμοποιήσεως μέρους της εκτάσεως αυτής για γεωργική παραγωγή διάφορη εκείνης που δηλώθηκε στη σύμβαση;

6) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πέμπτο ερώτημα, υφίσταται η υποχρέωση, η οποία προβλέπεται από το άρθρο 6, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2537/89 της Επιτροπής, περί κοινοποιήσεως

της κατά την περίοδο των τριών μηνών πριν από την έναρξη της συγκομιδής επελθούσας μεταβολής του προορισμού μέρους των δηλουμένων εκτάσεων και οσάκις οι μεταβολές επήλθαν πριν από τους τρεις μήνες που προηγούνται της ημερομηνίας κατά την οποία άρχισε πράγματι η συγκομιδή των σπόρων σόγιας για τους οποίους καταρτίστηκε η σύμβαση;

7) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πέμπτο ερώτημα, υφίσταται η υποχρέωση, η οποία προβλέπεται από το άρθρο 6, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2537/89 της Επιτροπής, περί κοινοποιήσεως των επελθουσών μεταβολών προορισμού που υπερβαίνουν το 10 % της δηλουμένης στη σύμβαση εκτάσεως, και στην περίπτωση κατά την οποία επήλθαν περισσότερες διαδοχικές μεταβολές, καμία από τις οποίες δεν υπερβαίνει, λαμβανόμενη αυτοτελώς, το 10 %, αλλά υπερβαίνουν, λαμβανόμενες υπόψη από κοινού, το ποσοστό αυτό;»

Επί των τεσσάρων πρώτων ερωτημάτων

13 Τα τέσσερα πρώτα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου αφορούν το κύρος του άρθρου 29 α του τροποποιηθέντος κανονισμού 2537/89 και μπορούν να εξετασθούν από κοινού.

14 Το εθνικό δικαστήριο διερωτάται αν η Επιτροπή μπόρεσε να προβλέψει ότι οι παρατυπίες που οφείλονται σε βαριά αμέλεια του παραγωγού αφορώσα την προβλεπομένη από το άρθρο 6, παράγραφος 3, του κανονισμού 2537/89 υποχρέωση γνωστοποιήσεως στους αρμόδιους εθνικούς οργανισμούς των μεταβολών που επήλθαν στις σπαρμένες επιφάνειες θα τιμωρούνται με ακύρωση της συμβάσεως περί καλλιεργείας και με τον αποκλεισμό του παραγωγού από το ευεργέτημα της ενισχύσεως για την τρέχουσα και την επομένη περίοδο εμπορίας, όπως προβλέπει το άρθρο 29 α, παράγραφος 1, του κανονισμού 1491/85, χωρίς να υπερβεί τα όρια της εξουσίας που της ανατέθηκε με το άρθρο 2, παράγραφος 8, του ιδίου κανονισμού και χωρίς να παραβιάσει την αρχή της αναλογικότητας.

15 Η Castello υποστηρίζει ότι η τελευταία αυτή διάταξη δεν είναι έγκυρη. Ισχυρίζεται ότι μια τόσο αυστηρή κύρωση, όπως είναι η απώλεια του δικαιώματος ενισχύσεως, θα μπορούσε να επιβληθεί για τη μη τήρηση της υποχρεώσεως παραγωγής σπόρων σόγιας στο έδαφος της Κοινότητας, η οποία αποτελεί την κύρια υποχρέωση του συστήματος ενισχύσεως που θεσπίστηκε το 1985, αλλά όχι για τη μη τήρηση της υποχρεώσεως γνωστοποιήσεως των κάποιας σημασίας μεταβολών που επήλθαν κατά τη χρησιμοποίηση των σπαρμένων εκτάσεων, η οποία συνιστά δευτερεύουσα μόνον υποχρέωση του συστήματος ενισχύσεων.

16 Αντιθέτως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η εν λόγω διάταξη είναι έγκυρη. Ισχυρίζεται ότι η υποχρέωση να αναφέρονται οι επελθούσες στις σπαρμένες εκτάσεις μεταβολές είναι ουσιώδης, προκειμένου να καθίσταται δυνατό στις αρμόδιες δημόσιες αρχές να εξακριβώνουν ότι μόνον οι σπόροι που πράγματι παρήχθησαν στο έδαφος της Κοινότητας τυγχάνουν ενισχύσεως και ότι για την παράβαση της υποχρεώσεως αυτής μπορεί να επιβάλλεται η κύρωση της απωλείας του δικαιώματος ενισχύσεως για την τρέχουσα και την επομένη περίοδο εμπορίας χωρίς να παραγνωρίζεται η αρχή της αναλογικότητας ούτε η έκταση των εξουσιών που έχει αναθέσει το Συμβούλιο στην Επιτροπή.

17 Από τις εξηγήσεις που παρέσχε η Επιτροπή ενώπιον του Δικαστηρίου, οι οποίες δεν αμφισβητούνται, προκύπτει ότι οι σπόροι σόγιας που συγκομίσθηκαν εντός της Κοινότητας συνιστούν μικρό μόνο μέρος των σπόρων που μεταποιήθηκαν εκεί. Στο πλαίσιο ενός συστήματος όπως αυτό που θέσπισε το Συμβούλιο το 1985, όπου η ενίσχυση χορηγείται στους μεταποιητές ανάλογα με την ποσότητα των σπόρων σόγιας που παρήχθη και μεταποιήθηκε στο εσωτερικό της Κοινότητας, είναι απαραίτητο να μπορεί να ελέγχεται η προέλευση των σπόρων ώστε να είναι βέβαιον ότι ενισχύσεως τυγχάνουν αποκλειστικώς οι σπόροι που συγκομίσθηκαν εντός της Κοινότητας, των οποίων η παραγωγή είναι η μόνη που προωθείται.

18 Τα σχετικά με τις σπαρμένες εκτάσεις στοιχεία, τα οποία πρέπει να περιλαμβάνονται στις συμβάσεις περί καλλιεργείας, αποτελούν ακριβώς μέρος του συστήματος ελέγχου και αποδείξεως που θεσπίστηκε προκειμένου να εξακριβώνεται η προέλευση των σπόρων.

19 Η αξιοπιστία αυτών των στοιχείων είναι αναγκαία για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος. Πράγματι, αν δεν υπήρχαν αξιόπιστα στοιχεία σχετικά με τις σπαρμένες εκτάσεις, θα ήταν δύσκολο να επαληθευθεί ότι, λαμβάνοντας υπόψη τις αναφερόμενες στις συμβάσεις περί καλλιεργείας αποδόσεις, οι ποσότητες σπόρων που δηλώθηκαν από τον πρώτο αγοραστή, και βάσει των οποίων υπολογίζεται το ποσό της ενισχύσεως, πράγματι συγκομίσθηκαν στο έδαφος της Κοινότητας και δεν αποτελούν ποσότητες σπόρων εισαχθέντων από τρίτες χώρες. Ειδικότερα, όπως αναφέρει η Επιτροπή, αν αυτά τα στοιχεία δεν ήταν διαθέσιμα, δεν θα ήταν δυνατόν να γίνουν συγκρίσεις με τα άλλα πληροφοριακά στοιχεία που οι παραγωγοί και οι πρώτοι αγοραστές υποχρεούνται να παρέχουν, εξάλλου, στις αρμόδιες εθνικές αρχές, όπως είναι τα λογιστικά βιβλία «υλικού» και τα λογιστικά βιβλία χρηματοοικονομικής διαχείρισης.

20 Όμως, η αξιοπιστία των σχετικών με τις σπαρμένες εκτάσεις στοιχείων μπορεί να διασφαλίζεται μόνον αν οι αρμόδιες εθνικές αρχές ενημερώνονται από τους παραγωγούς για τις επελθούσες μεταβολές κατά τη χρησιμοποίηση των εκτάσεων που έχουν δηλωθεί στη σύμβαση περί καλλιεργείας και οι οποίες, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του τροποποιηθέντος κανονισμού 2537/89, πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο για την καλλιέργεια σόγιας, εκτός αν συντρέχει περίπτωση ανωτέρας βίας.

21 Προς τον σκοπό αυτό, το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 6, παράγραφος 3, του ιδίου κανονισμού προβλέπει ότι οι παραγωγοί οφείλουν να γνωστοποιούν, υπό τη μορφή τροποποιήσεως της συμβάσεως, κάθε μεταβολή των σπαρμένων εκτάσεων που επέρχεται μετά την κατάθεση της συμβάσεως στον αρμόδιο εθνικό οργανισμό, το δε τρίτο εδάφιο της ιδίας διατάξεως προβλέπει ότι οι μεταβολές που υπερβαίνουν ορισμένη έκταση πρέπει να επισημαίνονται στον οργανισμό αυτόν οσάκις επέρχονται μετά την κατάθεση της συμβάσεως.

22 Επομένως, η υποχρέωση του παραγωγού να δηλώνει τις μεταβολές στον αρμόδιο οργανισμό, όπως προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 3, του κανονισμού 2537/89, συνιστά ουσιώδη υποχρέωση για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος ενισχύσεως και έχει, συνεπώς, θεμελιώδη σημασία για το σύστημα αυτό.

23 Εντούτοις, το άρθρο 29 α, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του τροποποιηθέντος κανονισμού 2537/89 επιτρέπει την επιβολή κυρώσεως για τις παραβάσεις αυτής της υποχρεώσεως μόνον οσάκις αυτές οφείλονται σε πρόθεση του παραγωγού ή σε βαριά αμέλεια αυτού. Εξάλλου, λαμβάνοντας υπόψη το γράμμα της παραγράφου 4 του ιδίου άρθρου, η διάταξη αυτή πρέπει να νοείται υπό την έννοια ότι καθιστά δυνατό στις αρμόδιες εθνικές αρχές να επιβάλουν για όλη την ενίσχυση ή για μέρος αυτής μία ή περισσότερες από τις κυρώσεις που αναφέρει, ανάλογα με τη σοβαρότητα της προσαπτομένης στον παραγωγό παραβάσεως, όπως υποστήριξε η Επιτροπή και όπως δέχθηκε η Castello κατά τη διάρκεια της προφορικής διαδικασίας.

24 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, οι υποχρεώσεις των οποίων η τήρηση έχει θεμελιώδη σημασία για την εύρυθμη λειτουργία ενός κοινοτικού συστήματος μπορούν να τιμωρούνται με την απώλεια δικαιώματος προβλεπομένου από την κοινοτική νομοθεσία, όπως είναι το δικαίωμα ενισχύσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, τις αποφάσεις της 20ής Φεβρουαρίου 1979, 122/78, Buitoni, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 341, και της 27ης Νοεμβρίου 1986, 21/85, Maas, Συλλογή 1986, σ. 3537).

25 Προβλέποντας κυρώσεις που μπορούν να φθάσουν μέχρι την απώλεια του δικαιώματος ενισχύσεως για την τρέχουσα και την επομένη περίοδο εμπορίας οσάκις ο παραγωγός σπόρων σόγιας παραβαίνει, εκ προθέσεως ή λόγω βαριάς αμέλειάς του, μια τόσο σημαντική για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος ενισχύσεως υποχρέωση όπως είναι η υποχρέωση γνωστοποιήσεως των μεταβολών των σπαρμένων εκτάσεων, η Επιτροπή ούτε αγνόησε την αρχή της αναλογικότητας ούτε υπερέβη τα όρια της αρμοδιότητας εκτελέσεως που της απονέμει το άρθρο 2, παράγραφος 8, του κανονισμού 1491/85, η οποία συνεπάγεται την εξουσία καθορισμού των καταλλήλων κυρώσεων (βλ. απόφαση της 2ας Μαΐου 1990, C-357/88, Hopermann, Συλλογή 1990, σ. I-1669, σκέψη 7).

26 Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να εκτιμήσει αν η παράλειψη για την οποία κατέστη υπεύθυνος ένας παραγωγός οφείλεται σε πρόθεση ή σε βαριά αμέλεια αυτού και αν η επιλεγείσα κύρωση είναι ανάλογη, σύμφωνα με το άρθρο 29 α, παράγραφος 4, του τροποποιηθέντος κανονισμού 2537/89, προς τη διαπιστωθείσα παράβαση λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης διασφαλίσεως της εύρυθμης λειτουργίας του εν λόγω συστήματος ενισχύσεως.

27 Υπό τις συνθήκες αυτές, στο αιτούν δικαστήριο πρέπει να δοθεί ως απάντηση ότι από την εξέταση των τεσσάρων πρώτων προδικαστικών ερωτημάτων δεν προέκυψαν στοιχεία που να μπορούν να επηρεάσουν το κύρος του άρθρου 29 α του κανονισμού 2537/89, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 150/90.

Επί των τριών τελευταίων ερωτημάτων

28 Τα τρία τελευταία ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 3, του κανονισμού 2537/89. Το εθνικό δικαστήριο ερωτά αν η υποχρέωση κοινοποιήσεως που προβλέπεται από τη διάταξη αυτή έχει εφαρμογή σε περίπτωση μειώσεως των σπαρμένων εκτάσεων, όπως είναι αυτή η μείωση στην οποία προέβη η Castello.

29 Κατ' αρχάς, το εθνικό δικαστήριο ερωτά αν οι «μεταβολές» για τις οποίες κάνει λόγο το άρθρο 6, παράγραφος 3, καλύπτουν τις μειώσεις καλλιεργημένων εκτάσεων στις οποίες προέβη ένας παραγωγός λόγω της αφθονίας των βροχών κατά τη διάρκεια μιας περιόδου εμπορίας. Στη συνέχεια, διερωτάται αν οι παραγωγοί έχουν την υποχρέωση να κοινοποιούν στην αρμόδια εθνική αρχή τις μεταβολές που επήλθαν τρεις μήνες πριν από την προβλεπομένη για τη συγκομιδή ημερομηνία αλλά μετά την υπογραφή της συμβάσεως. Τέλος, διερωτάται αν οι εν λόγω παραγωγοί έχουν την υποχρέωση να κοινοποιούν τις μεταβολές που δεν υπερβαίνουν εκάστη το 10 % της εκτάσεως που αρχικά δηλώθηκε στη σύμβαση περί καλλιεργείας αλλά υπερβαίνουν συνολικώς το όριο αυτό.

30 Όπως προελέγχθη, η εύρυθμη λειτουργία του συστήματος ενισχύσεων προϋποθέτει ότι οι εθνικές αρχές διαθέτουν αξιόπιστα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τις καλλιεργούμενες εκτάσεις οι οποίες, εκτός της περιπτώσεως ανωτέρας βίας, πρέπει να χρησιμοποιούνται αποκλειστικώς για την καλλιέργεια της σόγιας και ότι οι εν λόγω αρχές πληροφορούνται επομένως, κατ' αρχήν, όλες τις μεταβολές, οποιασδήποτε φύσεως και αν είναι και σε οποιαδήποτε αιτία και αν οφείλονται, που επέρχονται ως προς τη χρησιμοποίηση των εν λόγω εκτάσεων.

31 Λαμβάνοντας υπόψη τον σκοπό αυτό, η φράση «μεταβολή (...) όσον αφορά τον προορισμό των εκτάσεων που έχουν δηλωθεί» του άρθρου 6, παράγραφος 3, του κανονισμού 2537/89 πρέπει να νοείται ευρέως, ώστε να καλύπτει όλες τις μεταβολές που επήλθαν ως προς τις εκτάσεις για τις οποίες έχει δηλωθεί ότι πρέπει να σπαρθούν. Η φράση αυτή καλύπτει, ειδικότερα, τις μειώσεις των καλλιεργουμένων εκτάσεων λόγω φυσικών συμβάντων όπως είναι οι άφθονες βροχές.

32 Μολονότι το σημείο αυτό δεν τέθηκε ρητώς από το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να διευκρινιστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις της Castello, ότι το πρώτο εδάφιο του άρθρου 6, παράγραφος 3, προβλέποντας ότι οι εκτάσεις που έχουν δηλωθεί στη σύμβαση περί καλλιεργείας μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο για την καλλιέργεια της σόγιας, «εκτός από περίπτωση ανωτέρας βίας», αποσκοπεί απλώς στην αποδέσμευση του παραγωγού, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, από την υποχρέωσή του να χρησιμοποιήσει τις συγκεκριμένες εκτάσεις μόνο για την παραγωγή σπόρων σόγιας. Αντιθέτως, η διάταξη αυτή δεν απαλλάσσει τον παραγωγό από την υποχρέωση, που προβλέπεται στο δεύτερο και το τρίτο εδάφιο της ιδίας παραγράφου, να κοινοποιεί στις αρμόδιες αρχές την εν λόγω μεταβολή χρησιμοποιήσεως των εκτάσεων.

33 Λαμβάνοντας υπόψη τον σκοπό ελέγχου και προλήψεως της απάτης τον οποίο επιδιώκει το άρθρο 6 του κανονισμού 2537/89, κάθε μεταβολή που επέρχεται μετά την υπογραφή της συμβάσεως, αλλά πριν από την έναρξη της συγκομιδής, πρέπει να κοινοποιείται στην αρμόδια δημόσια αρχή, είτε υπό τη μορφή τροποποιήσεως της συμβάσεως περί καλλιεργείας, όπως προβλέπει το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 6, παράγραφος 3, του κανονισμού 2537/89, είτε, οσάκις υπερβαίνει τα όρια που καθορίζει το τρίτο εδάφιο του ιδίου άρθρου, υπό τη μορφή κοινοποιήσεως του παραγωγού προς τον αρμόδιο οργανισμό, στον οργανισμό που έχει αναλάβει τον έλεγχο και στον πρώτο αγοραστή, όπως προβλέπει η τελευταία αυτή διάταξη.

34 Συναφώς, το γεγονός ότι η τελευταία αυτή διάταξη αναφέρεται στις μεταβολές που θα μπορούσαν να επέλθουν «κατά την περίοδο των τριών μηνών πριν από την ημερομηνία που προβλέπεται για την έναρξη της συγκομιδής των σπόρων σόγιας» δεν μπορεί να αποκλείσει από την υποχρέωση κοινοποιήσεως τις μεταβολές που επήλθαν μετά την κατάθεση της συμβάσεως, αλλά πριν από τους

τρεις μήνες που προηγούνται της ενάρξεως της συγκομιδής. Πράγματι, αν αυτό συνέβαινε, και αν υποτεθεί ότι οι συμβάσεις περί καλλιεργείας μπορούν να κατατίθενται πριν από τους τρεις μήνες που προηγούνται της ενάρξεως της συγκομιδής, οι παραγωγοί θα μπορούσαν να προβαίνουν σε μεταβολές των καλλιεργουμένων εκτάσεων χωρίς οι αρμόδιοι οργανισμοί να ενημερώνονται σχετικώς, πράγμα το οποίο θα αύξανε τους κινδύνους απάτης που το σύστημα κοινοποιήσεως επιδιώκει ακριβώς να αποφύγει.

35 Η μέρμνα διαθέσεως αξιόπιστων πληροφοριακών στοιχείων ως προς τις σπαρμένες εκτάσεις δικαιολογεί επίσης το να αποτελούν αντικείμενο κοινοποιήσεως προς τον αρμόδιο οργανισμό οι μεταβολές οι οποίες, κάθε μια χωριστά ή όλες σωρευτικώς, αφορούν άνω του 10 % της εκτάσεως που αναφέρεται στη σύμβαση περί καλλιεργείας και, ενδεχομένως, στις τροποποιήσεις της, και άνω του ενός εκταρίου της εν λόγω εκτάσεως. Ειδικότερα, η φράση «κάθε φορά που η μεταβολή είναι μεγαλύτερη (από τα όρια αυτά)» του άρθρου 6, παράγραφος 3, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 2537/89 δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αφορά μόνον τις μεταβολές που, λαμβανόμενες υπόψη κάθε μια χωριστά, υπερβαίνουν και τα δύο αυτά όρια, διαφορετικά θα αυξανόταν ο κίνδυνος απάτης.

36 Υπό τις συνθήκες αυτές, στα τρία τελευταία ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου πρέπει να δοθεί ως απάντηση ότι το άρθρο 6, παράγραφος 3, του κανονισμού 2537/89 έχει την έννοια ότι ένας παραγωγός σόγιας υποχρεούται να κοινοποιεί στον αρμόδιο οργανισμό κάθε μεταβολή των εκτάσεων που αναφέρονται στη σύμβαση περί καλλιεργείας, και ιδίως κάθε μείωση των εν λόγω εκτάσεων, ακόμη και αν αυτή συνδέεται με φυσικά φαινόμενα, όπως είναι οι άφθονες βροχές, οσάκις η μεταβολή αυτή επέρχεται πριν από την κατάθεση της συμβάσεως καθώς και όλες τις μεταβολές που επέρχονται μετά την κατάθεση της συμβάσεως περί καλλιεργείας και οι οποίες, κάθε μια χωριστά ή όλες σωρευτικώς, υπερβαίνουν το 10 % των εκτάσεων που αναφέρονται στη σύμβαση περί καλλιεργείας και το ένα εκτάριο.

Επί των δικαστικών εξόδων

37 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 3ης Μαρτίου 1994 το Tribunale civile e penale di Ravenna, αποφαίνεται:

1) Από την εξέταση των τεσσάρων πρώτων προδικαστικών ερωτημάτων δεν προέκυψαν στοιχεία που να μπορούν να επηρεάσουν το κύρος του άρθρου 29 α του κανονισμού (ΕΟΚ) 2537/89 της Επιτροπής, της 8ης Αυγούστου 1989, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής ειδικών μέτρων για τους σπόρους σόγιας, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 150/90, της Επιτροπής, της 19ης Ιανουαρίου 1990.

2) Το άρθρο 6, παράγραφος 3, του ιδίου αυτού κανονισμού έχει την έννοια ότι ένας παραγωγός σόγιας υποχρεούται να κοινοποιεί στον αρμόδιο οργανισμό κάθε μεταβολή των εκτάσεων που αναφέρονται στη σύμβαση περί καλλιεργείας, και ιδίως κάθε μείωση των εν λόγω εκτάσεων, ακόμη και αν αυτή συνδέεται με φυσικά φαινόμενα, όπως είναι οι άφθονες βροχές, οσάκις η μεταβολή αυτή επέρχεται πριν από την κατάθεση της συμβάσεως καθώς και όλες τις μεταβολές που επέρχονται μετά την κατάθεση της συμβάσεως περί καλλιεργείας και οι οποίες, κάθε μια χωριστά ή όλες σωρευτικώς, υπερβαίνουν το 10 % των εκτάσεων που αναφέρονται στη σύμβαση περί καλλιεργείας και το ένα εκτάριο.

Edward Moitinho de Almeida

Gulmann Jann Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 12 Οκτωβρίου 1995.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

D. A. O. Edward